

Catalina Aguiló

El mes de març passat publicàvem un article sobre la troballa de la pel·lícula *El Hombre de las Baleares*. El film havia estat realitzat el 1924 pel director francès André Hugon i s'estrenà el 1926. A l'esmentat article, comentàvem quines havien estat les circumstàncies de la troballa, els antecedents que teníem sobre la pel·lícula i les dades històriques que n'haviem pogut recollir. També s'esmentava el fet que estava pendent l'aprovació d'un pressupost per restaurar-lo.

Ara, uns mesos després, podem fer, gràcies a aquesta restauració una primera valoració del film. El 6 de novembre es feia la presentació de la pel·lícula ja restaurada al Teatre Principal de Palma, dins del marc d'una sèrie de projeccions organitzades pel Consell de Mallorca per donar a conèixer la recuperació de films que s'ha fet des de l'Arxiu del So i la Imatge de Mallorca. Aquest primer visionat del film ens planteja una sèrie d'incògnites, però determina també alguns dels trets que caracteritzen el film i l'emmarquen dins dels corrents estilístics del cinema dels anys vint.

En primer lloc, està clar que el film no s'ha conservat completament: hi

falta el final, però també diversos fragments que, segurament, són essencials per seguir alguns passatges de la història. El fet de comptar, tan sols, amb una idea argumental molt general, ha dificultat les tasques de restauració i ha propiciat un muntatge, en alguns moments, ben embullat. Mentre la restauració física, de color i d'imatge és excel·lent, el muntatge presenta alguns errors de repetició d'imatges que, probablement, tenen la seva explicació en una manca d'informació sobre el desenvolupament narratiu. Si bé, està clar que el final no s'ha conservat, però es pot intuir fàcilment, manquen alguns aspectes de la història amorosa de la protagonista femenina, Glòria, amb el periodista i rival de Quintana (vegeu la sinopsi del film a l'article esmentat, *Temps moderns*, núm. 61, març 2000, pàg. 17) i, a la vegada, la història sentimental d'aquest amb la dona de Quintana. Per tant, es pert gran part del drama personal a què pot arribar el protagonista i de la venjança per part "el hombre de hierro", qui no és altre que el periodista Avial.

Quant a l'estructuració de la narració, es veu clarament una diferenciació entre tres parts ben delimitades pel tractament estilístic i per la utilització del color: la història po-

lítica, de tons obscurs i amb una estètica netament teatral, on la qual es narren totes les intrigues econòmiques i polítiques i les malifetes del protagonista, l'advocat Quintana i el suport per part del poder econòmic, l'empresari Gocho; la història amorosa entre Quintana i Glòria, contada amb exhuberància i enmig d'uns escenaris barrocs, el ball, les festes i les elegants residències en unes tonalitats vermelles. En darrer lloc, el bloc que conté la narració de l'epidèmia de pesta al "Pàramo", lloc imaginari que es correspon amb la filmació feta a Mallorca, i de les eleccions. En aquest cas el tractament estilístic és completament diferent, d'una gran austeritat i frega una estètica minimalista, sobretot, en les escenes de l'hospital que tenen un gran impacte visual. Quant al ritme de la narració, va creixent fins arribar a l'apoteosi final de la revolta popular contra Quintana, qui definitivament es quedarà sol i haurà de dimitir (aquest és el final que es pot intuir). El que no es pot dubtar és que *El Hombre de las Baleares* va ser un film molt treballat, de gran pressupost, és suficient veure l'escenografia d'interior, la gran quantitat de figurants tant a les escenes d'interior com a les localitzacions exteriors (*), i que s'emmarca dins la tradició del melodrama polític, amb un punt de crítica social: moltes de les malifetes i entremaliadures polítiques ens poden recordar fets actuals de corrupció política, fins i tot, hi ha qui ha plantejat la possibilitat que el personatge central estigui inspirat en un personatge real de la primera meitat del segle a Mallorca, endevinau qui? ■

(*) Les escenes filmades a Mallorca corresponen, principalment, a una processó que té lloc a Bunyola per donar gràcies per la fi de l'epidèmia de pesta i a una manifestació de suport a Quintana a la plaça de Cort. Miquel Sbert (*El Cinema a Mallorca des de 1896*, en premsa) conta una anècdota sobre la filmació, el mes de setembre, a Bunyola: molta de gent es traslladà des de Palma per veure la filmació, però el batle no s'hi va presentar i, a més, sembla que a la fonda del poble els varen enganar.